

»Šaka u oko«

Evo jednog od iznesenih mišljenja: „Istina je da je Dom „prešišao“ Sv. Duju za tri metra, ali zašto ne bi jedan socijalistički simbol dominirao panoramom grada?“

Posljednjih godina svjedoci smo naglih promjena što ih doživljava „lice“ Splita. Ubrzano niču nove građevine, novi stambeni kompleksi, Split svakodnevno mijenja svoj „image“. Zvonik Sv. Duje prestao je biti centralnom vizualnom točkom još otkad su mu primat oteli neboderi „Koteksa“ i „Pomgrada“. Ali u posljednje vrijeme jedan je objekt „opasno“ narušio postojeću „ravnotežu snaga“. To je Dom omladine. S bilo koje „vidilice“ u gradu njegovi su masivni zidovi najuočljiviji, najprovokativniji. Svojom veličinom i visinom sada apsolutno dominira panoramom grada.

Neupućeni (stranci, gosti, slučajni prolaznici) pitaju se što bi to moglo biti. Asocijacija na atomsku centralu vrlo je česta. Mnogi za koje je moderna arhitektura trn u oku skloni su osuditi tu najnoviju arhitektonsku provokaciju, ili, u najmanju ruku, izraziti sumnju u njenu opravdanost. Manje „konzervativni“ nalaze riječi obrane. U svakom slučaju, sadašnji izgled Doma (a bitno drugačiji neće biti ni kada se potpuno dovrši), izaziva različite reakcije. Moglo bi se reći da je postao temom dana.

Mladi se pitaju kada će Dom već jednom biti pušten u pogon (mnoge je strah da će tada već biti u penziji), oni koji nisu ravnodušni prema pitanjima estetike pitaju se da li je to ipak moglo „malo“ drugačije izgledati. Naravno, najvažnije je da Dom što prije otvori svoja vrata mladima. Međutim, nije nam i ne može biti svejedno kako Dom izgleda (iako je, budimo maštoviti pa pogledajmo činjenicama u oči – sada je malo prekasno potezati to pitanje).

Stoga smo nekolicinu mladih pitali za njihovo mišljenje o tom problemu.

„Ja stanujem u blizini pa se svakodnevno ‘suočavam’ s Domom. Mislim, a i moji prijatelji također, da je ovo grozno, da sliči na bunker. To mi je prva asocijacija. I suviše je veliko, ledeno. To bi ipak trebao biti Dom omladine, zar ne?!“ – Mladen Šperac, 27 godina, muzičar.

„Šta izgledu fali? Samo, trebalo bi ići brže.“ – Dane Veselinović, 24 godine, prodavač sladoleda preko puta Doma.

„Pokojni Maginot ustao bi iz groba, kad bi mogao vidjeti ovo, da pruži ruku čestitke autoru projekta.“ – Arsen Bačić, 30 godina, asistent na Pravnom fakultetu.

„Strši iznad svega. Ali meni je to baš simpatično.“ – Vjekoslava Tolić, 18 godina, učenica.

„Istina, izvana nije baš li potan, ali iznutra je puno lipši.“ – Ljubomir Ogrivić, 22 godine, vozač „Tehogradnje“ na gradilištu Doma.

Na redu je zatim bio Krsto Mlačić, rukovodilac investicijske izgradnje Doma omladine:

„Nije se toliko vodilo računa o izgledu koliko o funkcionalnosti. Dobio se velik broj kvadrata uz određenu uštedu. S mnogo ignorancije prilazi se rješenju ostalih sadržaja oko Doma. Greška je najveći luksuz, a to siromasi (a mi to jesmo) ne bi smjeli sebi dozvoliti. Istina je da je Dom ‘prešišao’ Sv. Duju za 3 metra, ali zašto ne bi jedan socijalistički simbol dominirao panoramom grada?!“

Autor projekta je inž. arh. Frane Grgurović, voditelj projektne grupe „Tehogradnje“. On nam je rekao:

„Dom zaslužuje da bude punkt orijentacije. Težnja za izvjesnom monumentalnošću svjesna je. Išlo se na radikalnije

pljen. Masa je u ovom slučaju sve. S druge strane, npr. ‘Koteksov’ centar na Gripana daje primjer urbanog tretmana i arhitektonске pažljivosti. Postavlja se pitanje što imamo sada od toga da objekat preko novina ‘izvrđamo’, kad je naš, kad je tu. I nije li to greška za greškom?!“

Frano Gotovac, direktor projektnog biroa „Konstruktor“: „U konturi grada, Dom motrioca začuđuje i šokira, pogotovo građanina Splita. Čisto sumnjam, a možda i griješim, da je taj kubus, onakav i onako visok, bio u prvobitnoj ideji, tj. u natječaju. Prevelika je koncentracija masa na onom malom prostoru, još k tomu zagušena onom depasiranom stambenom novogradnjom u susjedstvu.“

Ivan Martinac, rukovodilac Centra za propagandu RO „Ivan Lučić Lavče-

riječi. Urbanistički promatrao, svi ti objekti imaju pogrešne lokacije, s tim da su mnogi od njih svojedobno bili zamišljeni na povoljnijim mjestima. Takav nerazmjer između ideja i realizacije, kao i nepoštivanje rezultata mnogih javnih natječaja, sigurno je bez presedana. Split, grad u kojem živimo, jest urbanističko-arhitektonska ludnica.“

Navedene kritičke primjedbe zasigurno će izazvati burne reakcije. Ali nije li „malo“ prekasno za to?! Dom je tu, kakav jest da jest, i tome nema nikakve pomoći. Možda ćemo se s vremenom naviknuti na njegovu provokativnu prisutnost, ali kako da se naviknemo na činjenicu da najprije nešto sagradimo, pa tek onda uočavamo propuste, kritiziramo? Nije li to analiziranje bitke kad je ona već gotova i kada se samo mogu brojiti mrtvi?! A poslije

Dom omladine napadno se „ugurao“ u panoramu Splita

rješenje i u pogledu funkcionalnosti. I to je utjecalo na izgled. Trg između Doma i RTV-centra namjerno je tako riješen. Težnja je da se stvori intimni ambijent, po mjeri čovjeka. Uostalom, još je rano govoriti o izgledu Doma jer još nije gotov“.

Radi što objektivnijeg sagledavanja problema obratili smo se nekolicini splitskih arhitekata, da čujemo njihovo stručno mišljenje.

Dinko Kovačić, samostalni projektant u Zavodu za projektiranje pri zagrebačkom Arhitektonskom fakultetu:

„Izgled Doma malo je čudan, što je blizu ružnom. Objekat je preegocentričan, neuklo-

vić“: „Mene nijedna zgrada, sama po sebi, ne zanima, ako nije izuzetno djelo. Zanima me arhitektonsko-urbanistički zajednički višekratnik, a u Splitu je u tom pitanju tragična situacija. S obzirom na arhitektonsku obilježja stadion je formalističko zdanje bez ijedne karakteristike svojstvene „borilištima“, bazeni su metaforički objekti iz naivna vica, sportska dvorana i ‘Koteksova’ robna kuća su betonska čuda koja imitiraju ‘Gripe’, kazalište je dograđeno na najružniji mogući način (na stranu što ga je bilo besmisleno restaurirati), reprezentativna stambena naselja u Splitu 3 i u Poljudu tipični su predstavnici ‘tiranije Moderne’ izvan svake čovjekove mjere, itd. Prema Domu omladine trebao bih biti još stroži, ali mi u ovom trenutku nedostaju

bitke svi smo pametni i svi smo vojskovođe. No griješiti je ljudski (ali ne valja u tome perterivati), pa zašto i mi ne bismo napravili još jednu „grešku“, raspravljajući o nečemu što je već gotovo, čemu nema popravka.

Najvažnije je ipak da Dom bude što prije završen, jer Splitu je kronično potreban takav sadržaj pa ma kakva njegova forma bila.

Piše:
Ante KUŠTRE

